Ч. 345 (13.544). Львів, субота 30. грудня 1933. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 25-41, „ Друкарні 29-25.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

По москвофільських зїздах.

Провал Бачинського і його сателітів.

Як ми вже повідомляли попереднього тижня, в днях 25. і 26. ц. м. відбулися у Львові зїзди москвофільських організацій, а саме: „Т-ва Качковського" і „Руской Сел. Организації".

Атмосфера зїздів була душна, що й виникало з хаосу, який панує в москвофільськім таборі. Як шан. читачам відомо, в москвоф. таборі є наче би два відлами: один — групка М. Бачинського, а другий — опозиційний, або еволюційний, що прямує до обєднання нашого народу. Групка Бачого через своїх прихильників досить живо агітувала на цих зїздах, але в результаті не тільки не осягнула перемоги, а навпаки, вийшла скомпромітована, хоч не виключена річ, що деякі вибранці в „совіти" є тихими прихильниками Бачинського.

Знамение те, що цього року роздавано учасникам обох зїздів летючки з гострою критикою господарки посла Бачинського всенародним майном „Нар. Дому". І хоч деякі промовці старалися повести людей на манівці і тушували дійсну правду перед учасниками, то всетаки видно, що в москвофільськім таборі нема згоди. Показалось це і з того, що недавно обкидали яйцями деяких людей нібито за українську політику, в тім і радника Третяка, б. сеніора Ставропігії, за „якусь" шкідливу господарку (хіба за те, що за його часів досить енергійно інтервеніовано у влади в справі віддачі Нар. Дому?!). А в часі зїзду „РСО" обкидали яйцями сяніцьких „самостійників" нот. Яворського і Музичку (які іменували Бачинського і Слезюка „почетними членами"!).

Деякі промовці на обох зїздах виступали проти українців, одначе серед учасників далось зауважити і відчути, що такий тон панує лиш у тих промовців! Нарід перемучений політиканством бажає згоди, так, що демагогія одиниць не принесла їм найменшого вдоволення.

На зїздах була заступлена провінція дуже малочисленно, ледви кількома тими самими постійними учасниками. Само доповнювали студентами з „Друга" і львівськими людьми.

На зїзді Т-ва Качковського доповнили лиш виділ трьома членами, людьми без „фарби"; а в „совіт" РСО увійшли переважно люди нові, при чому з явних прихильників Бачинського не увійшов туди ніодин! Питання тільки, яку лінію поведе новий предсідник „РСО", теперішній сеніор Ставропігії радн. Ґулла, котрому не можна закинути нечистоти рук. Та все таки побоюємося, що в політиці готові його „обробляти" алгеренти Бачинського. В найближчій будучині побачимо, куди поведе радн. Ґулла свою партію і її прихильників! Дай Боже, щоби не піддався впливам, які ділають лиш на школу нашому народові як одній цілости в Польщі. А знаємо, що заінтересовані чинники пустили в рух обіцянки цілою силою пари.

Чи радн. Ґулла зуміє і схоче опертися напорові — побачимо.

—o—

В румунськім парляменті буде тільки один представник У. Н. П.

У національно-ліберальнім парляменті Румунії матиме Українська Національна Партія одного-однісінького представника. Не маючи можливости зібрати на власну лісту вимаганих законом 2 проц. голосів з усієї держави, У. Н. П. злучилася в технічний виборчий картель з радикально-селянською партією під проводом Ґріґорія Юніяна і ставила своїх кандидатів на спільній лісті під одним знаком з цією партією. Українські кандидати були в черновецькім, сторожинецькім і радовецькім повіті.

З трьох ліст при виборах до камери депутованих вибрано першого на лісті тільки в двох виборчих повітах. У черновецькім стояв на першім місці Ґріґоре Юніян, на другім д-р Володимир Залозецький. Юніяна саме підчас виборчої пропаганди проголосив Найвищий Касаційний Суд у Букарешті правним досмертним сенатором, бо він був уже десять разів вибраний до парляменту. При виборах до камери депутатів вибрано Юніяна послом окрім Чернівців іще й у повіті Ґорж.

Юніян мав право вибирати, котрий з тих трьох мандатів він буде виконувати. Якби був вибрав свій сенаторський мандат, то в Ґоржі і в Чернівцях вступив би на його місце зараз другий на лісті. Таким чином увійшов би був до камери депутатів **один** юніяніст у повіті Ґорж і д-р Володимир Залозецький, президент У. Н. П. у черновецькім повіті. Одначе Юніян постановив інакше. Він перший зголосив уже по вісткам столичних газет, що зі своїх трьох парляментарних мандатів виконуватиме в нововибранім парляменті своє посольство в черновецькім повіті. Таким чином пропадає один мандат У. Н. П. Юніян не матиме в сенаті ані одного сенатора. Волів зректися свого сенаторства, аби мати посольський мандат з черновецького повіту.

Виборча ліста Юніяна матиме в камері мабуть пятьох послів — чотирьох румунських селянських радикалів і одного з У. Н. П., бо в сторожинецькім повіті **також** вийшов перший на лісті президент У. Н. П. **д-р Володимир Залозецький.** Він і буде в нововибранім парляменті одинокий незалежний український посол.

Українські посли з ліберальної партії.

Дня 28. ц. м. відбувалися ще вибори до сенату з громадських і повітових радних. З У. Н. П. кандидують у черновецькім повіті д-р Антін Кирилів і в сторожинецькім д-р В. Залозецький. Число виборців у цій курії дуже обмежене і ліберали обробили відповідно тих радних, що мають виборче право у цій курії. Ледви чи кандидати У. Н. П. перейшли. Треба буде зареєструвати вже це за успіх, як вони зберуть на себе поважне число голосів.

Українців заступатимуть українці, члени румунської національно-ліберальної партії — посол **о. Теодор Стусяк,** кооператор в Оршівцях і сенатор **Олександер Меґасюк,** учитель. Обидва вибрані в черновецькім повіті.

—o—

Хто похоронив пок. Івана Бачинського?

Як довідуємося, пок. Івана Бачинського, який три дні лежав у похороннім домі при вул. Кохановського, вчора, в середу вечором, відпровадив на Личаківський цвинтар якийсь **польський** священик. Домовина пролежала ніч у гробівці Бачевських. Сьогодні, в четвер домовину відвезли на дворець і вона відїхала пополудневим потягом до Варшави.

Увільнились від жидів.

БЕРЛІН, 28. 12. ПАТ. Німецький союз адвокатів, що є найбільшою досі організацією німецьких правників і має 15.000 членів, розвязався на загальних зборах у Гамбурзі, перевівши відповідні зміни статуту. Арійські члени перейдуть до націонал-соціялістичного союзу правників. Розвязана організація адвокатів мала 3.000 жидів.

ХТО МАТИМЕ ПРАВО брати участь у льосуванні „ДІЛА"?

ПРИГАДКА.

В суботу, дня 30. грудня 1933 р. год. 8. рано відбудеться в Преображенській церкві при вул. Краківській

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за померлих членів Народньої Торговлі, а в год. **10. рано ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ** в домівці Сокола-Батька при вул. Руській ч. 20. 818

Не за мандати

а за підстави громадської співпраці.

Львів, 28. грудня 1933.

„Нащо було стільки місця присвячувати в „Ділі" справі одного посольського мандату?!" — чуємо від тих, які завжди схильні приймати готові, дуже приступні і дуже плоскі „теорії", ковані людьми, для яких найвищим законом є демагогія супроти інших та інтерес — для себе. Такою плоскою демагогічною „теорією" є проголошування прилюдного закиду, що „партії дбають тільки про мандати". Дивна річ, що цей закид уперше вийшов у галицькому житті від першого діяча, який *сам* утратив мандат і який розпочав боротьбу проти *всіх* політичних партій на те, щоби... *самому* основувати партію нову! Фраза про „боротьбу за мандати" належить вже віддавна до арсеналу найбільш нестійких аргументів, якими звеличники нових суспільних систем воюють проти системи демократії, що признає політичну диференціяцію громадянства на політичні партії і їхнє взаємне суперництво. Нема мабуть нині такого фанатика демократичного устрою, який не признавав би, що той устрій виявив великі хиби і що в обличчі нових суспільних течій, які користуються спеціяльними методами боротьби, та в обличчі глибоких психольогічних потрясень демократизм у теорії і практиці в багато дечому вимагає перевірки. А проте саме репрезентативний мандат ніколи не був і не є — навіть серед деяких інших проявів ослаблення демократії — цілю політичних партій! Мандат до законодатних чи самоуправних установ завжди був і є лише засобом виконування громадсько-політичних обовязків, лише інструментом партійно-політичної організації. А боротьба за мандати — вибори, — були і є лише засобом перевірки [illegible] нинішніх впливів та нагодою до популяризації партійно-політичних гасел. Записати найбільше [illegible] українській партійно-політичній організації [illegible] кої партійні цілі є в буквальному розумінні [illegible] національними цілями і якої члени несуть [illegible] більший тягар праці і найбільше [illegible] вість в умовах організованого громадського [illegible] житті, що ці партії борються за мандат [illegible] — [illegible] матеріяльну певних для одної особи, — [illegible] і єдина ціль, на тлі якої можна [illegible]

Ширіть наш часопис!

тися лише одиниці, що взагалі не хочуть і не вміють вглиблюватися у суть *суспільних явищ.*

Бо справа третього золочівського мандату не є питанням, хто цей мандат має. Цим питанням по суті „Діло", оголошуючи у ряді чисел історію виборчого бльоку з 1930 року, зовсім не цікавилося! Ця справа — це суспільне явище, яким є *захитання тих моральних основ цілого нашого гром. життя, якими є взаємне довіря і взаємна льояльність ріжних національних політ. груп, які мусять для загального національного добра в деяких конкретних випадках тісно співпрацювати.* Таким конкретним випадком були соймові вибори в 1930 році. Мало користи нам варшавський сойм дає, чи ніякої; треба туди висилати своїх репрезентантів, чи не треба — це зовсім окрема справа і сюди вона не належить. Фактом є, що в 1930 році всі українські політичні організації рішили брати участь у виборах, і фактом є, що в українському громадянстві пануючими були настрої за бльоком усіх національних партій. Це гасло перше проголосило УНДО зараз-же по розвязанні сойму. Його поклик стрінувся з прихильною поставою двох інших політичних партій. Умову заключено і вибори переведено в атмосфері — здавалось би — взаємного довіря. Першою рисою у цьому довірю була вимога від УСРП додаткових мандатів, коли то при переговорах на цю тему делеґатам УНДО радикали єдиного примірника засадничої попередньої умови не показали. Всетаки, ті делеґати УНДО додаткову й остаточну умову підписали і партійні власти її затверджали та — дотримали. Отже фактом є, що 1) посол Дмитро Левицький не дістав мандату з державної листи, тільки з листи окружної, наслідком чого не ввійшов до сойму ще один посол УНДО, а зате ввійшов радикал; 2) що сен. Галущинський зрікся мандату з сенатської листи та приняв з посольської окружної, йдучи на руку лідерові радикалів, що бажав собі сенатського мандату; 3) що пос. Хруцький зрікся мандату з тернопільської округи та приняв з листи державної, наслідком чого втратив мандат чільний член партії УНДО, а ввійшов до сойму радикал; 4) що після смерти М. Галущинського УНДО признало отверто, що черговий після нього на листі радикальний кандидат має до того мандату право. Здається, що всі ці факти, як також і віддача мандату білорусові, доказують аж задто промовисто, що УНДО-ви на мандатах не залежить і що так само не вважає для себе ніякою трагедією утрату мандату опорожненого зі смертю пок. Ярослава Олесницького, який УСРП, усупереч двом добровільним умовам та на підставі **ex post** спрепарованої „інтерпретації" затримала для свого чоловіка! Але трагедією вважає те, що цей факт нарушив підвалини під майбутню міжпартійну громадсько-політичну співпрацю, бо важка є співпраця без взаємного довіря, серед остраху, що контрагент може тебе в якийсь спосіб підвести!

Завдано поважний удар самій ідеї єдиного фронту. І *тому* це справа поважна і лише тому ми їй стільки місця присвятили.

Рідна Школа,

виховання й орґанізація українського приватного шкільництва

та завдання української шкільної політики.

II.

ДВІ ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ШКІЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ.

Заки приступлю до дальшої аналізи завдань української шкільної політики, дозволю собі звернути увагу на одну велику недостачу нашого громадського життя. А саме на ту, що українське громадянство реаґує іноді дуже гостро на другорядні, натомість не реаґує зовсім, або дуже слабо, на засадничі прояви державної політики. Наша публіцистика, преса і взагалі прилюдна громадська діяльність цю недостачу часто ще й поглиблює. Особливо ясно це виступає у шкільній царині. Нпр. ми особливо болюче реаґували, коли усували учителів з приводу відмови т. зв. льояльности, або на більш чи менш нетактовне виконування державної контролі над школою. Тимчасом це речі безперечно дошкульні, але всеж не засадничі. Засадничою вимогою, яку сьогодні кожна держава, отже й польська, ставить до шкільництва, всеодно державного чи приватного, є та, щоби воно було одним з кілець уніфікації держави. На випадок, коли у державі є неоднородні елементи з власним виразним обличчям, школа має послідовно і, як це не можливо негайно, то впродовж довшого часу, довести до занику національно-культурних окремішностей тих неоднородних первнів. А це, далі, має йти двома шляхами: 1) шляхом монополізації державними органами всього духово-культурного впливу на школу (програма навчання, добір учительського персоналу, вплив на підручники, лектуру і організації молоді, підчинення дидактики і програми навчання вихованню), 2) шляхом впливу на продукцію інтеліґенції, себто освічених верств народу, які все найлекше стають непожаданими для держави носіями національно-культурних окремішностей (безліч законних можливостей стримати розбудову приватних шкіл, селекція — у польських нових шкільних законах подвійна — при переході до шкіл з іншою чи вищою організацією, неунормоване ніякими приписами приймання молоді до високих шкіл, понижування організаційного ступня нижчого шкільництва, обмеження середнього, брак вищого — для українців повна недостача українських приватних і державних шкіл для продукції народнього вчительства, тощо).

Ці дві тенденції державної шкільної політики, назвім їх: змога культурної і соціяльної пауперизації у відношенні до непокірливої меншини, повинні для нас стати властивим предметом реакції. Вони повинні бути ключем для зрозуміння польської держ. політики та привчити нас, як українську шкільну політику розложити на ряд літ і втягнути в її засяг найширші верстви нації. Стараймося реаґувати не лише в подразненні чи зворушенні, будьмо здібні не лише до гомінких, але хвилевих демонстрацій. Навчімся теж послідовно здійснювати власні пляни і жертвувати другорядними справами для засадничих. Словом: зраціоналізуймо теж українську шкільну політику.

ЗАВДАННЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ" І ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ СУПРОТИ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНИЦТВА.

Перша тенденція державної шкільної політики, а саме намагання зосередити в руках державних органів духовий і культурний вплив на школу, для кожного ясна. Ми це намагання помічуємо скрізь, в державному і приватному шкільництві, в народніх і середніх школах. Особливо виразно проявляють це нові шкільні закони і про це ми писали та говорили вже нераз.

Зате вважаю, що цю другу тенденцію, себто можливість зменшення українських провідних верств, наші широкі кола недостаточно розуміють і недостаточно усвідомлюють собі її небезпеку. І хоча я про те вже минулого року на Зїзді згадував, то всеж уважаю вказаним з усією рішучістю підкреслити, що дальший цілорічний досвід на полі українського приватного і державного шкільництва лише впевнює у слушности цих побоювань.

Цифри втрат, виераховані минулого року — стійні і сьогодні. Наш стан посідання в державному приватному і середньому шкільництві перед 1. липня 1932 р. виражається у числі 218 кляс. Тут беру під увагу ґімназії: 5 державних, 2 утраквістичні державні, 10 Рідної Школи, 1 СС. Василіянок, 1 Перемиського Інституту, 3 на Волині, далі 9 семинарій, в тому 2 утраквістичні державні і 7 прив. Р. Ш. та СС. Василіянок. З цих кляс утратимо після автоматичного введення нових шкільних законів до 1. липня 1938 р. 130 кляс, себто 59.63 проц. Саме досвід майже вже двох літ діяння тих законів показує, що сподіваних еквівалентів за втрати — в народньому шкільництві, ми не дістали. Виходить, що не дістанемо їх — при таких самих умовинах — в будучому, ані в народніх, ані середніх школах і з того, далі, висновок про таку величезну втрату нашого стану посідання. Коли вважатимемо, що середні школи, або їх кляси, це освітні кільця, крізь які перепливає якась означена струя людського матеріялу, то ясно, що коли тих кілець буде менше, то й людська струя поменшиться, то й виховний та навчальний вплив школи буде менший, а за тим і сила провідних верств та національна культура поменшиться.

З того ось які висновки для діяльности українського громадянства, яку найлекше в межах даної дійсности проводити. 1) Всеж якнайбільше зусиль спрямовувати на дальшу розбудову українського середнього приватного шкільництва і поширення стану посідання дер-

---

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. ГРУДНЯ 1933.

Д-Р В. ЗАЛОЗЕЦЬКИЙ. 2)

Модерне мистецтво на нашому ґрунті.

З приводу виставки АНУМ

(Докінчення.)

У ґрафічних працях вибиваються *Бутович, Гординський, Ковжун* та *Сельський.* Бутович відзначається оригінальністю концепції та фантастичністю сюжетів. У нього цілком зрілий вироблений свій стиль, десь вкорінений у галицькім середовищі. Тому в його працях відчуваємо гарячий подих землі; не даром ілюструє він Стефаника. Своїм демонізмом, ґротесковістю, полетом та наглядністю ілюстрації належать ці зображення чи не до найліпших. *Гординський* відзначається сміливістю та бравурністю, часами попадає трохи під вплив плякату, одначе знову злід його впливу отрясається. Школа, що так мало виставив *Ковжун.* Його абстрактні конструктивістичні композиції не дозволяють виробити собі погляду на останні етапи його мистецького розвою, бо їх занадто за мало. *У Сельського* пробивається ніжність у нюансованих лінеритах.

Різьба заступлена *Коверком* та *Лятуринською.* Портрет о. Я. С. ядерний профілем виступаючою масою, тільки на наші вимінні почуття трохи за натуралістичний. Повний експресії зігравої гармонії рухів та ліній „Вічний революціонер". Китайка Лятуринської має риси всіх милих сторінок жіночої творчости.

Значіння виставки в тому, що вона орієнтує про ріжні явища на полі новочасного українського малярства. З цих явищ виходить, що новочасне українське малярство заступлене на виставі АНУМ стоїть під домінуючим впливом модерних течій західньо-европейського малярства. І саме над цим треба на мить зaстановитись.

Сам факт, що українське малярство стоїть під впливом західньо-европейських течій і то дуже часто найmодерніших, не означає ще перевороту в історії новочасного українського малярства. Бо абсолютна перевага таких домінуючих впливів серед середовища, яке має дуже слабоньку мистецьку традицію — може причинитися не так до оживлення, як до знидіння власної мистецької традиції та культури. Кожний чужий вплив мусить переходити через огонь творчої синтези. Тільки ірраціональне вроджене хотіння і прибране засвоєне „чуже" можуть з себе видати щось творче нове. Тільки у германського, непогамованого, необзначеного у своїх надлюдських змаганнях Фавста і з клясичної зрівноваженої гармонією почуття міри і форми Олени — зродився Евфоріон — синтеза романського та германського світа...

Проблем того рода більш принципіального, більш духового та світоглядового характеру не можна вирішити організованим способом. Це не є питання організації, програм, а питання духової колективности. Тільки тоді, коли народяться з тих ріжних напрямів гомогенні духово-мистецькі колективи (або провідні мистці великого формату), тоді зачне коло них кристалізуватися справді глибокий творчий мистецький рух як найчистіший духовий прояв життя нації. Думаю, що така хвилина в історії українського мистецтва незабаром надійде...

Та далекойдучі міркування на цю тему треба відложити на інше місце. Закінчім їх думкою, що в мистецтві не рішає остаточно все зовнішнє, не рішає програма, не той чи інший напрям, а рішає саме суть, себто все глибше відчута дійсна правда.

P. S. Думаю, що п. д-р Драґан, як це виходить із рецензії на ту саму виставку АНУМ („Діло" з 23. і 24. грудня 1933).) з тими моїми думками не цілком погодиться. Нпр. на його погляд кожне мистецтво, як воно велике і досконале не булоб, мусить проминати. Що всі великі твори мистецтва мають у собі критерії вічної вартости — цього п. д-р Драґан тимсамим не признає. Але ще менше погодиться д-р Драґан з поглядом, що властиво мистецтва не треба пропаґувати, бо воно, за наш погляд, говорить само за себе. Відбирає собі п. д-р Драґан можливість обєктивної оцінки мистецької виставки, коли сам належачи до жюрі виступає не тільки як критик тої самої виставки, але як її пропаґатор, як це нпр. виходить із такого звороту: „Картини треба купувати, треба з ними зживатися, звикати до них, тоді навіть мимовільно, само собою прийде зрозуміння нового мистецтва". Чи дійсно відношення публики до мистецтва є аж таке капіталістичне або аж таке механічне?... Чи не кривдимо ми цим самого мистецтва?

——o——

жавного шкільництва з українською мовою навчання. 2) Старатися про коедукацію в істнуючих українських прив. дівочих середніх школах. 3) Піднести фреквенцію поодиноких кляс так, щоби два відділи в одній клясі були зайдою. 4) Всюди там, де є середня школа, старатися про підбудову, у формі 6-ти клясової народньої школи.

Тут хочу бодай кількома словами спинитися над трудноощами, які стрічатимемо в тій ділянці. Уважаю, що безділя або лиш невеличкі спроби, — після цього знов безділя, це проста втеча з поля громадської праці. Саме весь сенс національних змагань лежить сьогодні в тому, щоби вони були безупинні, послідовні і масові. Не вірю, щоби перед систематичним, опертим на легальних основах натиском не поступився хочби й найсильніший державний апарат. З браку часу не відчитую історії зразкової під цим оглядом діяльности одного Кружка Р. Ш., який за два і пів року зробив безліч заходів на терені адміністраційної і шкільної влади і таки добився оснування початкової кляси народньої школи Р. Ш. Згірдливі фрази про безуспішність, а то й шкідливість петиційних чи якихнебудь інших заходів, уважаю звичайним пустомельством і звичайним громадським лінивством, яким у такій відповідальній діяльності, як шкільна, місця не повинно бути.

В. Кузьмович.
(Докінчення буде).

В 50-ті роковини українського фемінізму.

Українське зорганізоване жіноцтво святкує в 1934 р. 50-ліття заснування першої жіночої організації — піонірною українського жіночого руху Наталією Кобринською. Наталя Кобринська є під сучасну пору — давно померлою постаттю, знаною більше в літературі як у громадському житті, еманацією раціоналізму 80-тих років минулого століття. Та має вона за собою світлі моменти своєї діяльности, що не дозволяють сучасному жіноцтву перейти над її змаганнями до денного порядку.

Вона кинула гасло визволення жіноцтва з вікових пересудів та заснування першої жіночої організації з метою ввести українське жіноцтво в громадянську працю, поширити їхнє зацікавлення до суспільних й політичних проблем, а головне піднести їхню освіту через доступ до вищих шкіл.

Її змагання вийшли далеко поза межі світогляду тодішнього жіноцтва — а її гасло не збудeніло ще й досі! На її тезах побудована сьогоднішня ідеольогія українського жіночого руху — багато її думок лягло в основу цілої феміністичної програми.

Львівська Філія Союзу Українок порішила в першу чергу спопуляризувати постать Кобринської серед своїх членів та львівського громадянства та насвітлити її діяльність з погляду фемінізму як державно-творчого чинника в житті нації.

Дня 30. XII. ц. р. год. 19. влаштовує львівська Філія С. У. Святочний концерт у честь Наталії Кобринської в салі „Української Бесіди“. У святі беруть участь: Ольга Дучимінська, п. Марія Свірська, п. Надія Біленька, п. Ірина Ґурґулівна. Зокрема хорові точки у виконанні львівської „Сурми“.

На це свято запрошує Львівська Філія С. У. усіх своїх членів та гостей ними впроваджених.

Л. Г.

„Фільософія“ пана Винниченка.

До характеристики колишнього партійного товариша.

II.

А тепер, після цієї „інтродукції“, звернемось до нашого доморослого „фільософа-комуніста“, пана Винниченка. Вся діяльність політична п. Винниченка — це суцільний, майже „клінічний“ приклад **політичної безхарактерности,** хиткости, непостійности. Найвиразніше це виявилося після революції 1917 року, коли провідникові „Чесности з собою“ доля судила стати близько, в провідній ролі, до політики відродженої України. Аж до кінця 1917 року Винниченко додержувався виразно протибільшовицької лінії. Його тодішні промови й тепер можна читати, як зразок тверезої, реальної аналізи політичної ситуації на Україні.

Але хвиля більшовизму, що полилася була з Росії на Україну разом із бандами Муравйових, Антонових та інших, захопила була також декого з українців. (Неронович, Касяненко Е. і інші). Хитання в настроях українських мас вплинули фатально й на Винниченка. Він не зміг піднестися вище „жабячої перспективи“; він не показав якостей політичного провідника, що вміє боротися й плисти „проти течії“, знаючи, що настрої мас у добі революції мінливі і що ці маси завтра будуть схиляти голову перед тим, що вони його вчора розярено начали й нищили.

Винниченко свої хитання й враження збирає до купи в драмі „Між двома силами“ (назвав він цю драму „Між двох сил“, чистим російським варваризмом!)

Минав час, прийшла реакція на чолі з гетьманом Скоропадським. Сім місяців панування поміщицтва на Україні з масовими побоями та розстрілами українських селян за те, що вони поділили були панську землю між собою, — ці сім місяців припечатали долю цілого українського народу на довгі роки. Ця політична маскарада, коли запеклі вороги українського національного руху грали ролю „українських патріотів“, з разом винищували тисячі дійсно патріотичної і демократичної української інтелігенції та показували „карательними експедиціями“ українським селянам і робітникам, що то їх „Україна бе“, вся ця quasi українська доба внесла страшне замішання в настрої й погляди українських мас та української інтелігенції. Скоштувавши панських канчуків в тому часі, неодин мало свідомий, а навіть і добре свідомий українець почав здалека ідеалізувати Совітську Росію, яка, здавалася, навідаль раєм, порівнюючи з тодішним режімом на Україні. Безперечно, в ділі більшовизації України головну „премію“ заслужив тодішний гетьманський уряд зі своїми „істінно-русскімі“ добровольцями. „Гетьманський“ режім ослабив до краю чуйність українців щодо більшовицької Росії, навіть у колах політично вироблених. Директорія, почавши повстання проти „федерації“ Скоропадського з білою Росією 15. листопада 1918 р., мала, як і багато українців того часу, ілюзію, що російські більшовики не почнуть війни проти революційної України. Похід російської червоної армії проти демократичної України, проголошення Москвою українського уряду, на чолі з соціялістами, поза законом, — це все здавалося тоді багатьом на Україні не... порозумінням, що має бути ліквідоване переговорами. За ці переговоори ... був, як за єдину певну дошку ратунку, ... ній голова Директорії Української Народньої Республіки Винниченко. Він не розумів, що вже тоді здоровим інстинктом зрозуміло багато українських робітників та селян, — для більшовизму соціялісти взагалі — „головний ворог“ і що Москва легше порозуміваєся з реакційними, диктаторськими правителями, як із демократами та соціялістами.

І Винниченко почав знову хитатися ... вороч і ліворуч, „як трость вітром колима“. Він усе шукав такої політичної ... форми влади на Україні, яка задоволь...

Загадочна нотатка „Веку Нового“ про ред. М. Струтинського.

Нинішній „Век Нови“ подав сензаційну вістку про те, що ред. Мих. Струтинський лишив учора рано в ред. „Нового Часу“ лист до жінки, в якому повідомив, що не може довше боротися з життєвими трудноощами і рішає відібрати собі життя. Після того не показався більше до своєї хати і всякий слід по нім загинув.

Довідуємося, що ред. Мих. Струтинський перебуває у себе в львівському помешканні живий і здоров.

Нова старшина Народньої Організації.

КОМУНІКАТ.

В середу, дня 27. грудня ц. р. відбулося під проводом голови Н. О. посла **д-ра Степана Біляка** конституююче засідання Осередньої Старшини Львівської Нар. Орг. Заступниками голови вибрано одноголосно о. прал. **Леонтія Куницького і дир. Омеляна Терлецького.** Секретарем вибрано через аклямацію **п. Аґатона Добрянського**, заступником секретаря м-ра **Василя Жовніра,** а касієром **дир. Миколу Матвійчука.** Реферат організаційний і політичний злучено, а відносним референтом вибрано п. Аґатона Добрянського. Реферат суспільної опіки віддано **о. прал. Куницькому,** реферат культурно-освітний **дир. Омелянові Терлецькому,** а реферат правний **д-рові Іляріонові Бощюркову.** Реферату господарського не обсаджено.

До Старшини Н. О. увійшла також голова Т-ва „Будучність“ **п. Антонія Конрадова,** чого наслідком ошибки не оголошено в попередньому комунікаті.

Коновалець переговорює з Ґерінґом?

РИҐА, 27. 12. З Москви повідомляють: Секретар центрального комітету комуністичної партії України, Хатаєвич, промовляючи на засіданні партійної організації в Дніпропетровську заявив, що радянський уряд має докази, що між німецькими урядовими чинниками і ОУН організацією полк. Коновальця були ведені переговори в справі умовин німецько-українського союзу на випадок відбудови незалежности України. Переговори мав вести полк. Коновалець з мін. Ґерінґом. Коновалець згодився признати Німеччині концесії на Україні в металюрґічнім і воєннім промислі, розтягнути німецьку контролю над армією і закордонною політикою України, за що Німеччина прообіцяла свою підтримку для українського національного руху, що хоче злучити всі землі, на яких живуть українці, в одну українську державу. Ревеляції Хатаєвича прийняла радянська преса з широкими коментарями.

—o—

Перед радянсько-американським порозумінням.

МОСКВА, 28. 12. ПАТ. В московських дипльоматичних і пресових колах зачувати, що Радянщина запропонувала Зл. Державам політичне й пресове порозуміння з оборонним характером. Ці поголоски потверджує кількагодинна конференція амбасадора Зл. Держав у Москві Булліта зі Сталіном і Ворошиловом перед виїздом Булліта до Вашинґтону. Стріча відбулася з почину Сталіна в приватнім мешканні Ворошилова. Це перший випадок політичної розмови Сталіна з заграничним дипльоматом.

Московські дипльоматичні кола відносяться досить скептично до можливости заключення такого порозуміння. Однак з другого боку кажуть, що треба рахуватися з особистими впливами през. Рузвельта і значінням американських військових кол, які до ідеї американсько-радянського порозуміння відносяться прихильно.

Чекісти правили богослуження.

„Ді Нешенел Уерлд“, що виходить у Пітсбурґі, оголосив у ч. 39 допис з Парижа про побут міністра Еріота в Радянщині та як він відвідав одну московську церкву. Показалося, що богослуження, на яке прийшов Еріо, відправив чекіст, переодітий за православного священика. Зі... браві вірні були теж членами ДПУ. Священик і ... ліков, одіті в богаті літургічні ризи, належали без сумніву до семітської раси. Справа виявилася тільки тому, що один із повстців у церкві французів, якого прозвали дуже дені подробиці у поведенні „священика“, після того, як Еріо з його окруженням вийшли з богослуження, несподівано вернувся до церкви. Видовище, яке він тепер побачив, годі описати: „священик“ що мелився перед хвилиною, курив папіроску, сперся об вівтар, а „вірні“ у диких підскоках і в приступі шаленої радости танцювали перед іконами. Побачивши таку несамовиту сцену, француський громадянин вийшов незамітно з церкви.

вибагливу, вередливу Москву. Він хитався між демократизмом і „радянством“, між парляментаризмом та диктатурою, не знав, на яку ногу стати, не знав, що сказати масам, які ждали рішучого слова: або так, або так!

Пізніше Винниченко створив „теорію“, що незалежна Україна напевне булаб удержалась, колиб „петлюрівці“ (це слово в його устах звучить найзгірдливіше) не перешкодили заведенню української совітської влади на Україні. Наївна теорія! Москва не потрібує **ніякої української** влади, бо Ленін та його ученики уважають, що влада на Україні має належати до них. Характеристичний приклад: Коли українські більшовики в Полтаві в початку 1918 року не хотіли пустити в місто російських більшовицьких частин Муравйова, то він звелів розігнати робітничу **більшовицьку** раду, створив свій ревком і заявив, що це є „справжня народня влада, **як ми її розуміємо**“. (Про це в споминах Антонова-Овсієнка).

Як птах, що задивився в нерухомі очі гада-давуна, втратив Винниченко всю самостійність. Навіть найближчі його тодішні приятелі не знали, яку нарешті політичну позицію має „голова Директорії“. Це був повний параліж волі, цілковита прострація. В Київі, в моїй присутности, дружина покійного Юрія Нарбута називала тоді Винниченка з сумним жалем — „маленький Володя“...

Коли Винниченкові на 6-му зїзді української соц. демократичної партії в січні 1919 р., в Київі деякі делегати поставили вимогу, що влада має діяти енергійно, то Винниченко безнадійно махнув рукою, сказавши: „Яка ми влада?“

Винниченкові все бракувало політичної школи та політичної освіти. Недурнож у моїй присутности 1919 р. Сергій Вікул, теперішній комуніст, якого заарештували сталінці в Харкові, за „контрреволюцію“, висловився був про Винниченка: „На диво мало освічена людина“...

Ще одна сумна сцена врізалася мені в память з київського зїзду української соц. дем. партії. На Авдієнка, члена фракції „незалежних“, що виступив був на зїзді з оборонною „радянства“, Винниченко накинувся з докорами, що своїм патосом нагадували Цезареве — „І ти, Бруте“! Бо на зїзді, під впливом рішучої протирадянської позиції його більшости, Винниченко став був „рішучо“ на платформу демократії й парляментаризму. Це була несподіванка для Авдієнка та його однодумців і він зі зворушенням, трохи не з слізми промовив: „Та жеж ви мене й інших товаришів учили! Вжж доказували, що совітська платформа — єдиний вихід з положення!“ Хоч усі, що чули цю розмову, сміялися, та по суті над цим треба було плакати...

Але вже незабаром після зїзду УСДРП на державній нараді, з участю членів Директорії, уряду, військових провідників та делегатів політичних партій, той самий Винниченко знову схилявся до „совітської платформи“. Його нерішуча пропозиція прийняти радянську владу так обурила С. Петлюру, що він тодіж на нараді заявив, що кожного, хто сіятиме руїну в війську та в народі подібними пропозиціями, треба суворо карати.

Прийшов Трудовий Конгрес 19—23. січня 1919 р. Уже Винниченко знову став демократом і завзято критикував більшовицьку диктаторську систему...

У Винниці, в лютім 1919 р., Винниченко заявив, що він „утомився“, радив шукати допомоги в Антанти, бо вона, мовляв, має непереможні танки, які лізуть на гору і в долину. П. Мартос висловив тоді побоювання, щоби наші козаки не збільшовичились та щоби не повідлавали цих проблематичних танків російським більшовикам, але Винниченко цілком поважно казав, що в такім разі треба буде взяти до танків і французьку охорону. Це був, так мовити, „політичний заповіт“ утомленого Винниченка!

Капітан перший відплив від загроженого морськими хвилями й підводним камінням корабля... Чому це Ленін і Троцький не „втомилися“, чому Дантон і Робеспієр, Карно й Кемаль Паша, Б. Хмельницький і Петро Дорошенко не томились, а хапалися за найменшу можливість, щоби продовжити свою боротьбу? Бо це були **політичні характери**. І пок. С. Петлюра був політичним характером. Винниченкові доля не дала цієї політичної вдачі, якої головною й основною частиною, на погляд учених соціольогів, є **пристрасть**. Винниченко не має глибоких пристрастей, зате багато примх, а ще більше особистої дрібної амбіції, претенсій, еґоїзму та особистої ненависти. Але ці якости не творять політичного характеру, навпаки, роблять людину асоціяльною і навіть **антисоціяльною**.

П. Феденко.
(Продовження буде.)

ВИБОРИ ПО НАШИХ МІСТАХ.

(Звідомлення з місць.)

ВИБОРИ В ЗБОРОВІ.

Місто Зборів поділили на 2 округи. Нам пропонували 5 мандатів під умовиною, коли не підемо до виборів. Одначе наш комітет рішив піти до виборів самостійно і в обох округах виставити свої лісти. На жаль, не обійшлося без кривдників в особах Василя Сеньківського і Гаврила Жеґрая, б. радних, які, бачучи, що не склеять компромісу і що їх поминули, виставили свою лісту.

До виборчих комісій покликали у нас самих „своїх“, які урядували так запопадливо, що тоді було доступити до перегляду списків. Про їх відпис не було й мови. Тому в списках бракувало дуже багато наших виборців.

По внесенні лісти почались іспити наших кандидатів, які тревали без кінця. Рівночасно покликували перед головну комісію десятки людей, щоби ствердити автентичність їх підпису на лістах. У місті розкинули летючки в українській мові, в яких обіцювали міщанам-виборцям різні грушки на вербі та взивали їх рівночасно не слухати „розполітикованих купців і адвокатів“. Що присілок і вулиця — скликували виборців, а хмари диму з махорки, яку роздавали даром, змішані з хриплими голосами бесідників, затемнювали до-решти слабі світла кімнат, в яких душились наші дядьки, слухаючи тих промов.

Настало голосування. Виборчі комісії старалися бути дуже ввічливі, одначе не для всіх виборців. До деяких виборців виходили по картки аж на вулицю і їх вводили просто до салі розбиваючи зате кулаками інших, які стояли цілими годинами перед дверима, намагаючись дістатись до виборчого льокалю.

Імена українських виборців відшукували з трудом у списках, а багатьох з них відсилали з нічим додому. У виборчім льокалі агітували саме ті, що найменше мали на це право, висміваючи при тому виборців, що голосують на адвокатів, поморянських шкірників, а не на автохтонних міщан“.

У всіх виборчих округах брали участь мужі довіри українських лісг. Одначе, аби вони не були свідками всіх виборчих чудес, їх заздалегідь, або вже перед самим обчислюванням голосів, усували з виборчих льокалів.

Загальний настрій українського громадянства дуже бадьорий. Вже від кількох тижнів цікавилось воно живо виборами і, відкидаючи всякі компроміси, постійно обстовало ідею, щоби йти до виборів самостійно. В день самих виборів всі наші люди просто облягали виборчий льокаль і, не зважаючи на холод і дотинки, чекали терпеливо цілими годинами на свою чергу.

Вибрано двох українців з УНДО і ще одного... зате 10 поляків і 3 жидів. — *Виборець.*

ДО 339. ЧИСЛА „ДІЛА“ долучили ми поштові складанки. Просимо негайно вислати ними довг, хто його має за часопис, та передплату на січень 1934.

Не буде безпосередніх переговорів Німеччини з Францією

Французька преса повідомляє про нараду чотирьох французьких міністрів, Шотана, Бонкура, Солюта і Даладієва, над інформаціями, одержаними з Берліна. Хоча вислід нарад невідомий, „Ля Ліберте“ пише, що французький уряд рішив удержати своє дотеперішне становище, а саме: що Франція не може згодитися на підписання з Німеччиною пакту неагресії, який підважив би льокарненський пакт; на вдержання Німеччиною збройних формацій в числі півтретя міліона людей та на розброєні переговори поза Женевою. Як довідується часопис, мін. Бонкур радив заявити Гітлерові, що Франція не може згодитися на переговори на основі пропозицій, предложених Гітлером. З думкою Бонкура погоджувався Шотан.

ПАРИЖ, 28. 12. ПАТ. На вчорашньому засіданні ради всіх міністрів Бонкур виголосив експозе в справі німецьких пропозицій, щодо розброєння. Промовець зясував загально інструкції, які задумує післати французькому амбасадорові в Берліні. Рада міністрів затвердила ті інструкції.

Після засідання ради міністрів премієр Шотан зложив представникам преси таку заяву: Слід зрозуміти, що уряд мусить зберегти усяку резерву, бо обовязуючий звичай не позволяє оголошувати дипльоматичні документи перед закомунікуванням їх урядам держав, для яких вони призначені. Можу вам тільки сказати, що Франція, погоджуючись радо на ведення розмов зі всіми інтересованими державами, хоче прямувати до зорганізування загальної безпеки шляхом редукцій збросні і в рамах Союзу Народів. Франція зрештою готова виступити з позитивними пропозиціями, які стверджать її щире бажання миру.

ГОЛОСИ НІМЕЦЬКОЇ ПРЕСИ.

БЕРЛІН, 28. 12. ПАТ. Вся німецька преса обговорює вислід вчорашньої наради міністрів у Парижі, підкреслюючи, що французький кабінет не зійшов з лінії, вказаної рішенням ради краєвої оборони, постановляючи вести з Берліном переговори дотеперішнім дипльоматичним шляхом. На думку німецької преси Франція намагається тимчасом змобілізувати союзників для підтримки свого становища. Франція ухиляється від безпосередніх переговорів з Німеччиною, обстоюючи вперто женевську систему.

„Берлінер Таґеблят“ пояснює, що Німеччина досить часто вже висловлювала бажання взяти участь у мировій політиці, а тепер заявляється за розброєнням. Якщо тепер накидається їй приписи, як має формувати свою військову організацію, то мусить спитати з черги, що властиво Франція дає в користь розброєння.

Німеччина зброїться.

ВІДЕНЬ, 28. 12. ПАТ. „Арбайтер Цтг.“ алярмує австрійську опінію вісткою про горячкові воєнні приготування Німеччини. Побільшено не тільки чисельний стан Райхсвери, не тільки оділо по військовому штурмові відділи, але побільшено значно продукцію воєнних матеріялів. Ціла Німеччина перемінилася в одну велику фабрику зброї та муніції.

Подібну горячкову працю можна завважати в повітряних збройнях. Фабрика Госс-Райнікен-Дорф збудувала 25 летунських ганґарів. В Гамбурзі кольоністи мусіли покинути свої ґрунти, бо Райхсвера будує там летовище. В корабельних доках у Вільгельмсгафені розпочали будову нового крижляка всупереч постановам версайського трактату.

Громадянська війна в Китаї.

Із Шангаю повідомляють, що 5 нанкінських літаків збомбардувало Фучав. 45 осіб згинуло, матеріяльні втрати значні. Американська місія повідомляє, що ушкоджена церква і місійні будинки. Більша частина китайського населення покинула місто.

Коло Чанчав між нанкінськими військами і комуністичними відділами, що підтримують уряд Фу-Кієн, йшли завзяті бої. Згинуло 600 комуністів. Нанкінські війська обсадили місто. На основі комунікату кватири військ провінції Фу-Кієн 18 нанкінських літаків збомбардувало Чанчав. 40 будинків завалилося, причому згинуло кількадесять осіб а поверх сотні є ранених. Нанкінські війська здобули форт Мамао-Чакмен, а нанкінські воєнні кораблі опанували форт Пагода біля Чанчав.

По широкому світі.

— Пруський міністр господарки наказав повісити на заглих місцях у бюрах і урядових приміщеннях портрети бувшої династії Гогенцолернів та знаки монархії, які усунено після оголошення німецької республики в 1919 р.

— Римський кореспондент „Берлінер Цтг." довідується, що мін. Саймон виїде 5. січня безпосередньо до Льондону.

— Наслідком сильних морозів у Зл. Державах замерзло в однім дні 20 осіб.

— В провінції Лію-Кіян бандити вхопили італійського місіонаря о. Анзелія, що від 10 років перебував у Китаю.

— В похоронах Маціі, президента Катальонії, взяло участь 300 тисяч осіб.

— На вулицях м. Печ за Мадярщині розкидано масово протижидівські летючки, а жидівські крамниці обліплено відозвами, що закликають до бойкоту жидів.

—o—

СРСР ГОТОВ ПІДДЕРЖУВАТИ ЛІГУ НАЦІЙ.

НЮ ЙОРК. 28. 12. ПАТ „Нюйорк Таймс" помістили інтерв'ю свого кореспондента Вальтера Дуранті зі Сталіном. Сталін сказав, що СРСР міг би піддержувати Лігу Націй, колиб Ліга спротивилася війні та піддержувала мир. Сталін додав, що є поважна та справжня небезпека з боку Японії. СРСР може лише приготовлятися, щоби тій небезпеці протиставитися. Японія булаб нерозумна, сказав Сталін, колиб нападала на СРСР, бо треба взяти під увагу, що господарське положення не є певне та що Японія має слабі точки на Кореї, в Манджурії та Китаю.

Згадуючи про закордонну торговлю Сталін підкреслив, що розвиток її залежить від кредиту. СРСР не залежить тепер стільки, як колись, від німецького промислу.

—o—

ДИРЕКЦІЯ ЗАВИНИЛА ЗАЛІЗНИЧУ КАТАСТРОФУ.

Слідство в справі страшної залізничої катастрофи біля Лині виявило, що завинила катастрофу дирекція залізниць, бо не поробила належних заходів обережности. І так управа північної залізниці з причини непогоди затримала аж 300 поїздів, а східна залізниця не лише вижидала всі поїзди, а ще й збільшила їх скількість.

Як у Парижі розійшлися вістки про катастрофу юрба удаpила демонстрацію проти дирекції залізниці. Хотіли навіть вдертися до бюра дирекції, тому мусіла інтервеніювати поліція. Часописи головно „Ль Евр", помістили дуже гострі статті проти дирекції сх. залізниць. Т-во скривало перед публикою справжні вістки про катастрофу, а старалося представити її як незначну.

Вчора найшли ще дальші тіла жертв катастрофи так змасакровані, що годі їх було пізнати.

НОВИНКИ

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— Українська орхестра в ресторані й каварні „Уніон" (Народня Гостинниця). Відомий композитор проф. Богдан Вахнянин зорганізував орхестральний ансамбль, який буде виступати в каварні „Уніон" (вул. Костюшка ч. 1). В репертуарі клясичні твори, стрілецька муза, коляди, щедрівки та ін. Український орхестральний ансамбль виступить уперше вже 31. грудня ц. р. на польський Сильвестровий вечір, рівнорядний малою, але гарною програмою. 805

— Святочний дарунок. Кожний відчуває, як давить теперішня господарська кріза. Але Рідна Школа не могла відмовити слушним домаганням громадянства і давним звичаєм видала свій стінний календар на 1934 рік. Тим разом цей календар прикрашений багатьома образками (7), що представляють діяльність Рідної Школи на всіх кінцях Східної Галичини. Цей календар це показчик зросту впливів Р. Ш. Його можна вжити за найгарнішу прикрасу найскромнішої селянської чи інтелігентської світлиці. Тому надається якнайкраще на родинний святочний дар. Рідна Школа розсилає його з почтовими числом „Діла" разом зі своїми почтовими чеками. Прохаємо при помочі долученого чека переслати Рідній Школі на кошти друку й пересилки. Скільки? А деж у сьогоднішній час можна диктувати ціну! Кожному нехай ціну подиктує його сумління і свідомість, що дохід з календаря Р. Ш. іде на скріплення українських позицій у найважнішій ділянці, бо у шкільництві. Очевидно, що зворот коштів за календар не може йти на кошт щомісячної жертвенности. Хто одержав бо кілька календарів Р. Ш. з іншими часописами, зволить роздати їх з чеками своїм знайомим. Одно велике прохання: висилаючи гроші до Р. Ш. конечно дописати на середущій частині чеку в горі „календар".

— Промоція. Дня 22. грудня ц. р. відбулася на краківськім університеті промоція о. Павла Хруща, завідателя гр. кат. парохії в Кракові на доктора фільософії. З цієї нагоди жертвував 10 зол. на Рідну Школу, 5 зол. на католицьку пресу, 5 зол. на фонд вдів і сиріт по священиках.

— 350-ті роковини смерти Івана Федоровича. Дня 17. грудня ц. р. відбулися у Львові збори друкарських робітників, посвячені обороні дотеперішнього ціінника та протестові проти нового закону про час праці і т. д. Перед денним порядком голова організації друкарів В. Вишневський виголосив промову з нагоди 350-тих роковин смерти першого львівського друкаря, Івана Федоровича та відчитав резолюцію, в якій львівські друкарі клонять голови та віддають честь батькові першої у Львові друкованої книжки. Численні зібрані учасники зборів вислухали тої промови, повставши з місць, а резолюцію ухвалили грімкими оплесками та окликами: „Слава Федоровичеві!"

— Оплати в Касах Хорих. З днем 1. січня входить в життя розпорядок міністра суспільної опіки про доплати за лікарські поради в Касах Хорих. Треба буде теж платити за ліки, операції і т. п. За лікарську пораду встановлено доплату 20 сот., за ліки 10 сот., за фармацевтичні специфіки і препарати 30 сот., а за лікарські заходи разом з порадою 20 сот. Вільні від всяких доплат є чинности хірургічні, діягностичні, насвітлювання кварцовою лямпою та охоронні щіплення. Також діти до 3-го року життя вільні від доплат. Так само нема оплат при умовних недугах і в наглих випадках. Після 4 тижнів хорі, що лічаться і є безробітні, не платять нічого.

— Смерть українського етнографа. Довідуємося щойно тепер, що мабуть ще на початку року помер у Києві на параліж серця Олександер Андрієвський, автор монументальної „Бібліографії літератури з українського фолкльору" (Київ, 1930, 824 стор. вел. 8°), доведеної на жаль тільки до 1916 р. Вшануванню його пам'яти присвячує Етнографічна Комісія НТШ своє найближче засідання.

— Присуд на комуністів. Перед трибуналом присяжних суддів у Львові відбувся 7-дневний процес проти 10 комуністів, між якими находилася вдова по адвокаті д-р фільософії Юлія Брістігерова, д-р мед. Гітля Ротенберг і мгр. прав Льоке. Засуджені: Леонард Беркович на 5 літ, д-р Брістігерова на 10 місяців і Марко Ратнер на 6 місяців вязниці.

— Самогубство спортовця. При вул. Королеви Ядвиги застрілився 25-літній механік спортовець Вацл. Дубена. Причина: родинні непорозуміння.

— Краєва хроніка. Вісімлітна дівчинка Ярослава Вининцька з Оришковець коло Чорткова знайшла залізничу капслю, якої вжила до забави. Настав вибух, наслідком чого дівчинка втратила зір. — В Раві Руській з магазину футер І. Мільмайстра вкрадено кількасот кожухів шкірок вартости 10.000 зол. — В Перемишлі положилася 30-літна Осипа Домбровська на залізничому шляху, наслідком чого переїхав її потяг, відтявши голову від каловба. Причиною самогубства були родинні невзгоди. — Коло Ходорова випала з переповненого особового потягу 15-літна учениця торговельного курсу зі Львова, Марія Боднар і тяжко потовклася. — У Познані почалася розправа перед наглим судом проти Каз. Лябендзьовського за вбивство залізничої службовички Марії Огроловської та її 7-літнього синка.

— Арештували адвоката. ПАТ повідомляє про арештування д-ра А. Гарасимова в Дубецьку біля Перемишля. Його обвинувачують, що в пресових оголошеннях обіцював посередництво в здобутті учительських посад у державних народніх школах. Як винагороду за це вимагав по 300 зол.

— Намагане самогубство перед розправою. На четвер заповіджений був у львівському суді процес проти бувш. комісаря львівського магістрату Влад. Кшечуновича за здефравдування 9.300 зол. Розправа не відбулася, бо Кшечунович зажив у самовбивчому намірі кілька пастильок вероналю. Лікар ствердив, що стан Кшечуновича не є небезпечний.

— Смерть Луначарського. З Ментони повідомляють, що там умер у 69 р. життя один з найстарших більшовиків, Анатоль Луначарський. В роках 1926 до 1929 був комісарем освіти в Радянщині, недавно став радянським амбасадором в Мадриті. Однак з причини недуги до Мадриду не доїхав. Тіло його мають спалити а попіл перевезти до Москви. Був одним із чільніших московських історихів.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Загальні Збори.

Кажуть люди, що це для товариства конечне, так, як парлямент для держави.

Але парлямент часом шкодить...

Перед кожними загальними зборами ріжні люди ріжно заховуються.

Ті, які належать до виділу — почувають себе ніяково. Менш-більше так, як студент перед іспитом. Ніби все переробив, ніби все має в пальцях, а авжеж...

Ті, які хочуть належати до виділу, дістають високу горячку і роблять опозиції.

— Що ви хочете поправляти — питають їх.

— Виділ.

Збираються на наради, без огляду на партії, погляди і заміри.

— Ви проти підвишки вкладок, ми проти обнижки — ідім разом.

І вдуть.

Часом є опозиція проти брунетів, часом проти бльондинів. Часом опозиція має підложа ебо більше загальне, наприклад: виділовий не цілує в руку пань, або менше загальне вже є пять літ у виділі. Але особистого підложа нема ніколи.

Люди, які не належать зі не хочуть належати до виділу — ділиться на дві групи.

Одні — це глядачі. Вони вже завчасу затирають руки... „Богу дякувати, загальні збори. Спектакель — сконати буде можна"... Тим загальних зборів — хочби щодня.

Другі — це генеральні промовці. Генеральні не тому, що їх уповажнили до генеральної промови, а тому, що хочуть на загальних зборах генерально виговоритися.

— Ви не до речі говорите! — звертають увагу.

— То я можу й іншої бочки!

І направду можуть. Тільки, що також не до речі.

На зборах „Рідної Школи" говорять про Орештапна на зборах „Просвіти" про годівлю кріликів, а на зборах „Сільського Господаря" про шкільні розпорядки кураторії.

При голосуванні (правдиве слово! — прим. складача) опозиція йде лявою, але тільки з початку.

— Хто за гром. Перкатопосом?

Опозиція: Всі, всі!

Хтось із притомних: Алеж він ніколи справами товариства не займався, на збори не прийшов, навіть не знати, чи до товариства належить!

Часть опозиції: То замісць нього прошу гром Кривенка.

Друга часть опозиції: Ні, ні. Ми товариша Громилу!

Це є кінцем опозиції, а початком більших криків.

Остаточно переходить виділ, запропонований комісією-маткою.

А на закінчення хтось із провінції каже кілька слів:

— Я приїхав на збори, щоби скріпитися на дусі і підбадьорити тих, які мене вислали. А тимчасом, що я тут побачив?! Гризня, дрібничковість, інтриги... До чого це все допровадить? Питаю вас, світлі збори, до чого це все допровадить?!

Відповіді нема, бо учасники спішаться до виходу. І так вже цілий день страчений.

Галактіон Чіпка.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Інжинір Мих. Гамота, упокоївся у Львові, по довгій тяжкій недузі 28. грудня ц. р. В. Я. П.!

Ольга з Чепелів Вознякова померла. Похорони відбудуться в суботу 30. грудня 1933 р. у Поршні в год. 10. рано.

—o—

З судової салі.

„ВІЙНА" МІЩАН З КУПЦЯМИ В МОСТИСЬКАХ.

Дня 12. XII. ц. р. ріжницький майстер Іван Мушинський справляв у себе в Мостиськах забаву. На забаві пили тільки бонгу. Десь в 7. год. веч. товариство хотіло трохи перейтися по місті. Коли тільки вийшли, упав і сильніше підпитий господар Іван Мушинський. На ог вибив нехотячи шибу в жидівській крамниці. На це прискочив до нього купець Тамепгерц і вдарив Мушинського в лице, а з другого боку Шмуль Кіесль ... лицею по голові так, що Мушинський упав окрівавлений на землю. В обороні покривдженого станули його компаніони і почалась бійка між українськими ... ськими міщанами з одного боку і жидівськими ... ми з другого. Наслідком цієї баталії був акт ... вачення і окружний суд у Перемишлі засудив 5-ох ... щан за злочини з § 240 к. з., а між ними й Івана Мушинського, на 10 місяців вязниці. Проти цього засуду ... Іван Мушинський заялецію і дня 27. XII. ц. р. в Апеляційному Суді у Львові відбулася розправа. По ... деній розправі апеляц. рада Лвига увільнив Івана ... шинського від вини і кари. Обжалуваних ... шарків, пошкодованого Тейфеся Кісля заступав ... д-р Фрім з Перемишля, обжалуваного Івана Му... ського д-р Лев Ганкевич.

З кіна.

КІНО „АТЛЯНТІК“: „ЗАБАВКА“.

Польська фільма про дідича у поважнійшім віці, що він закрутився в місті з кабаретовою зіркою і як привіз її з собою на село, на власну біду і біду рідні. Три четвертини фільми у стилі комедії; інтрига добре зав'язана; прегарні знимки з природи з Полісся. За акцією можна стежити з цікавістю, гра зовсім добра. Можна мати тільки застереження щодо народніх типів, яких ролі сальоново стилізовані.

—о—

Дописи.

ТУРКА н. С.

Анкета „Народньої Торговлі“. Дня 22. XII. ц. р. відбулася в салі Народнього Дому в Турці анкета у праві відношення громадянства до тутешнього складу „Н. Т.“. Хоч був сильний мороз, явилося поверх 150 осіб, з чого 10 інтелігентів і понад 140 міщан, мущин і жінок. Анкету отворив і закінчив голова контрольного комітету „Н. Т.“ д-р Мирон Кондрат, який проводив нараді. По рефераті інж. Ст. Ліщинського забрали в дискусії голос: посол Дмитро Великанович, о. Адріян Левицький, Ст. Бандрівський і А. Горечко. Анкета вирішила підтримати місцеву філію „Н. Т.“ і не допустити до її ліквідації. Справді вже крайня пора, щоб вся духовна і світська інтелігенція турчанського повіту присвоїла собі гасло: „Свій до свого“ і закупувала товари в знаній з добрих і дешевих товарів установі „Народній Торговлі“.

—о—

СПОРТ.

ГАКІВКОВІ ЗМАГАННЯ.

ТЕРНОПІЛЬ. **Україна — Креси 3:0.**

ТЕРНОПІЛЬ. **Україна — Поділля 10:0.**

Змагання товариські.

Лехія — Гасмонея 10:0 (2:0, 4:0, 4:0). Змагання за мистецтво А-кляси. Суддя п. Сазарин.

—о—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Лев Ясінчук: **РІДНА ШКОЛА В ІДЕЇ І ЖИТТІ.** Підручник для рідношкільних організацій і діячів. — Львів 1934. Накладом „Рідної Школи“, Львів, Словацького ч. 14. Стор. 236, 8°.

ЖУРНАЛИ.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ. Рік VI. Ч. 1. за січень 1934. Зміст: Ф. Невестюк: Привілей „Літопис“ (вірш). — Від Видавництва. — Ів. Шелестянський: „Як підростете, то пригадаєте їм..“ — Т. Коструба: Іван Богун, полковник вінницький. — Остап Лисак: На віденських бульварах. — † М. Михайлик: Українське село в часах під. революції. — Ф. Невестюк: Стежі (вірш) — М. Островерха: Сонячний фрагмент. — Ігор Лоський: З українського самостійницького руху на початку ниш. століття. — Інж. П. В.: Повстанчий рейд з Кишинева. — Юрій Горліс-Горський: Холодний Яр говорить. — Бібліографія.

ВІСТНИК, місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. Ч. 1. Річник II. Львів, січень 1934. Зміст: Е. Маланюк: Карпатський триптих; Б. Кравців: * * *; І. Самчук: Гори говорять; М. Булгаков: Рік 1918; Л. Мосендз: Нівелір; Ю. Липа: Рідна мова й рідна немова; М. Маланюк: Вінець кінця; Я. Клен: Січень; Е. Ляхович: Як Англія побиває скруту; П. Корян: Забезпечення від ризика; Дм. Донцов: По трупах ілюзій; М. Л.: З пресового фільму; Бібліографія.

—о—

Листування Редакції.

Вп. Авторові допису „Українські політ. в'язні в Чорткові“. Дякуємо за посилку, містимо дуже радо. Прохаємо писати частіше. Щирий привіт!

—о—

ОГОЛОШЕННЯ

[Р]еаток.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 29. XII. год. 7.30 веч. „Фройлайн Доктор“.

Субота, 30. XII. год. 7.30 веч. „Гроші то ще не все“.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 29. XII. год. 7.30 веч. „Стефек“.

Субота, 30. XII. год. 7.30 веч. „Стефек“.

Концертове Бюро Тірка.

Пятниця 29. XII. „Льопек“ Круковський і М. Корська.

Кіна.

АДРІЯ: „В путах зрадників“, „Фліп і Флап як усмирителі“.

АПОЛЬО: „Присуд життя“, „Не дамо землі“.

АТЛЯНТИК: „Забавка“.

ВАНДА: „Піднебесний романс“.

КАСІНО: „Брат дівола“, Льорель і Гарді.

КОПЕРНИК: „Роскішні турботи“ Моріс Шевальє.

КОЛІСЕЙ: „В тіні хреста“, вертеп: „Під ялинкою“.

МАРУСЕНЬКА: „Роскішні турботи“ Моріс Шевальє.

МІРАЖ: „Спів, цілунок, дівчина“.

МУЗА: „Син Індії“ Рамон Новаро.

ПАЛЯС: „Прокуратор“ (Аліція Горн).

ПАН: „С. О. С.“ — Ледяна гора.

ПАСАЖ: „Бандит детектив“ (Кен Мейнард) і додатки.

ХИМЕРА: „Король циганів“.

СТИЛЕВЕ: „Чанду“, ревія: „Коли зорі світять“.

УТІХА: „Кохання та пімста донського козака“ з Ів. Мозжухіном.

Закордонне радіо.

Пятниця, 29. грудня 1933.

Льондон (355.9) 20.55 „Зачарований флет“ оп. Моцарта; **Відень** (517,2) 21.30 Концерт; **Братислава** (279,3) 19.25 Словацькі пісні; **Кошиці** (293.5) 12.30 Концерт; **Прага** (488.6) 20.30 Симф. концерт; **Париж** (1725) 21.45 „Травіята“ оп. Верді; **Білгород** (430.4) 20.00 Спів; **Берлін** (419) 17.00 Вокальний концерт; **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 20.00 Великий концерт військової музики; **Ляйпціг** (389,6) 15.00 Нові пісні, 17.50 Шуманові, Шубертові, Брамсові, Пфіцнерові, Вольфові пісні (Гартман, баритон); 20.30 Романтичний вечір (форт.); **Мільакер** (360,6) 20.10 „Чорне Доміно“ ком. опера Обера; **Будапешт** (550,5) 13.30, 20.05 Циг. музика, 20.50 Оп. арії; **Міляно** (331.5) 20.40 Хор; **Рим** (441,2) 16.00, 20.00, 21.30 Концерт.

Субота, 30. грудня 1933.

Льондон (355.9) 16.30 Концерт музика, спів, 22.00 Сучасна камер. музика; **Відень** (517.2) 18.10 Популярна музика, 20.05 „Кохання та ненависть у Верді“ (музика, спів); **Братислава** (279,3) 12.30 Концерт; **Мор. Острава** (263,8) 10.10 Музика, 22.15 Всячина (музика, спів); **Прага** (488,6) 16.00 Легка музика, пісоньки, 20.10 Пісоньки; **Білгород** (430.4) 16.40 Мельодії, популярні пісоньки; **Ковно** (1935) 20.20 Спів; **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 10.10 Нар. пісоньки 19.00 Два славні піяністи; **Мінхен** (533) 15.20 Нар. пісні; **Мільакер** (360.6) 20.10 „Дер безе Гайст Люмпаці Вагабундус“ веселий радіообраз на осн. Нестрой; **Стокгольм** (435.4) 16.00 Спів, 20.00 Данія танкова музика; **Будапешт** (550.5) 12.05, 13.30, 18.40, 22.45 Концерт, 21.50 Циг. музика, спів; **Рим** (441,2) 19.30 Арії та пісні, 20.50 Опера.

Львівське радіо.

Пятниця, 29. грудня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.00, 12.58 Концерт орхестри; 15.25 Збіжева біржа; 15.30 Господарські вістки; 15.40 Вокальна музика з грамофону; 16.10 Фортепян; 16.40 Серед книжок; 16.55 Орхестра Дінку (грамофон); 17.10 Солісти (Добровольська-Павловська сопран, Умберто Манез тенор); 17.50 Стенографія; 18.00 Дім і школа в фіз. вихованні молоді; 18.20 Концерт російської трупи Ропіцького (хор, балалайки); 19.05 Всячина; 19.25 Фейлетон; 19.40 Спортові вістки; 19.43 Снігови комунікат; 20.00 Муз. балачка; 20.15 Симф. концерт (Бердяєв), „Важніші літер. події 1933 р.“; 22.40 Циг. музика; 23.05 Найгарніші твори з грамофону.

Субота, 30. грудня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.41 Популярна музика з грамофону; 15.30 Господарські вістки; 15.40 Лев Рапель (12-літній піяніст); 16.00 Авдиція для хорих, сальонова орхестра; 16.40 Лекція фр. мови; 16.55 Солісти (музика, спів); 18.00 Відчит „Йос. Мегофер, 10-ті роковини його мистецької праці“; 18.20 Хор Дана; 19.05 Театр. фейлетон; 19.15 Всячина; 19.25 Рецитації свят. поезій; 19.40 Спортові вістки; 20.00 Легка музика, пісоньки; 21.00 Техн. скринька; 21.20 Концерт польської музики; 22.00 Танкова музика; 23.05 „Віленська Зазуля“.

—о—

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові в приватних оборотах платили за долар по 5.66 зол.

Золото: доляри 8.95—9.00; франки фр. 35.50—36.00; дукати 82.80—83.20; рублі 46.80—47.20; корони 37.00—37.50.

Срібло: корони 0.30, фльорени 0.75, рублі 1.20.

У Варшаві були такі курси: Льондон 29.12, Париж 34.87, Берлін 212.20, Цюріх 172.12, Амстердам 358, Нюйорк кабель 5.74, Нюйорк чеки 5.73.

Акції.

Банк Польський 82 і три четверті.

ЗБІЖЕВА БІРЖА.

Ціни з. Підволочиська льоко Львів

Пшениця дв.	18.00—18.25	
Пшениця збір.	16.75—17.00	
Ячмінь дв.р.	12.75—13.25	
Ячмінь на мл.	10.25—10.50	11.50—11.75
Овес дв. незбм	10.50—10.75	12.00—12.25
Овес збір.	7.50— 8.00	9.00— 9.50
Гречка на мл.	17.50—18.50	
Висівки житні	7.50— 7.65	
Висівки пшен.	7.90— 8.10	
Висівки ячмінні		8.25— 8.50

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 28. XII.: молоко 17 сот., сметана 70 сот., яйця зол. 6.40—6.60 за копу, масло —.—. Тенденція на масло і сметану слаба, на молоко знижкова, на яйця удержана.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Маслосоюзу за 1 кг.:

Рід:	Добірні:	I-а	II-а
Кури молоді на печення	1.65	1.50	1.40
Кури на росіл	1.65	1.50	1.40
Качки	1.45	1.30	1.10
Гуси	—	1.30	1.05
Індики	1.75	1.65	1.55

Пантарка 3.— зол. за штуку.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . . зол. 0.35

„ одношпальтовий в тексті і новинках . „ 0·60

„ на першій сторінці . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15

купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . „ 0·10

шукаючі праці . . . . „ 0·07

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 450—

„ „ 1/2 . . . . „ 250—

„ „ 1/4 . . . . „ 130—

„ „ 1/8 . . . . „ 70—

[Ре]дакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.